

I Jornada Internacional Paco Fernández Buey: "La societat en la cruïlla ecològica: quina normalitat volem i quina normalitat necessitem?"

**I Jornada Internacional
Paco Fernández Buey**

***Society on the ecological crossroad:
which normality do we want and which normality do we need?***

**Universitat Pompeu Fabra, 2 de juny del 2022
Sala de Graus Paco Fernández Buey (20.287)
Campus de la Ciutadella
Ramon Trias Fargas, 25-27. Barcelona**

Som davant d'un dels majors reptes globals a què la nostra societat s'ha enfrontat al llarg de la seva història. Des de la dècada de 1980 –quan apareix la primera onada del pensament ecològic– fins avui s'ha emès més CO₂ a l'atmosfera que des de la Revolució Industrial fins a la dècada de 1980.

És urgent prevenir la deterioració ambiental galopant. La paràlisi política i social davant la crisi climàtica sembla paradoxal tenint en compte l'allau d'estudis de gran contundència científica que presenten conclusions determinants i objectives respecte a l'emergència climàtica. Pensem que la preparació (formació) dels nostres estudiants pot contribuir a trencar de manera decisiva aquesta bretxa insalvable.

Tot i que la consciència col·lectiva ha progressat –i la tecnologia encara més–, els efectes d'aquest progrés per mitigar el preocupant caos climàtic que estem vivint són insuficients. En aquest sentit, doncs, el paper de les institucions educatives és clau –i el de les universitats, encara més–, ja que la formació del joves, futurs professionals amb capacitat de decidir i actuar, és possiblement la major esperança per evitar la catàstrofe.

PROGRAMA

10.30 h Inauguració de la Jornada, a càrrec de **Sònia Arribas**, directora de l'Institut de Cultura de la UPF i professora a la Facultat d'Humanitats

Ponències

11.00 h “El ser humano y la naturaleza: de Spinoza a Tarkovski”, a càrrec de **Tamara Djermanovic**, professora de literatura i estètica, Facultat d'Humanitats, UPF

El maravilloso y original pensamiento de Spinoza, que comprende que Dios no es el creador transcendente, sino la naturaleza misma, se encuentran innumerables lazos con la filosofía y literatura anteriores y posteriores a su *Ética*. Cuando Einstein afirmaba 'Crear en Dios de Spinoza' es precisamente por ver cómo este filósofo entiende la Naturaleza como un ente cósmico que se manifiesta a través de fenómenos concretos. Desde el optimismo singular de Spinoza, que en el siglo XVII marca el paso hacia la Modernidad filosófica, enlazaremos con la mirada más metafísica y pesimista de Andréi Tarkovski [1932-1986]. La preocupación que expresan sus dos últimos filmes ['Nostalgia' y 'Sacrificio'], es la nuestra, ya que hablan de cómo el ser humano ha agredido a la naturaleza y se ha enajenado de ella, pero no sin señalar que aún queda mucho por hacer y remediarlo, si uno está dispuesto.

11.30 h **“Creació i producció audiovisual sostenible”**, a càrrec de **Manel Jiménez**, vicerector de Transformació Educativa, Cultura i Comunicació i professor a la Facultat de Comunicació

Entre els diversos reptes que afronten les polítiques destinades a l'optimització dels recursos productius, es troben, naturalment, aquells que tenen a veure amb la creació artística i cultural. L'àmbit de la producció audiovisual ha sofert una autèntica revolució en els darrers anys per la democratització de les eines creatives i per l'alta capacitat generativa tant de professionals com de no professionals. Alguns països estan regulant o fent recomanacions crucials per al desenvolupament de mesures que assegurin la sostenibilitat de la producció audiovisual. Aquesta intervenció presenta un estudi derivat de la convocatòria sobre Benestar Planetari, destinat al canvi en els paradigmes de producció a Catalunya per garantir la sostenibilitat.

12.00 h Pausa i cafè

12.30 h **“De l'emergència climàtica a la utopia ecosocial”**, a càrrec de **Jordi Mir**, professor de filosofia i ètica, Facultat d'Humanitats, UPF

La intervenció estarà dedicada a señalar la importancia del pensamiento ecologista, del que Francisco Fernández Buey es una figura muy destacada, para la toma de conciencia de la emergencia climática en la que vivimos. Se cumplen ahora 50 años del informe *Los límites del crecimiento* (1972) que ya nos ofrecía evidencias suficientes del camino que debemos abandonar. No obstante, todavía no lo hemos asumido como especie y es necesario continuar profundizando en la divulgación de lo existente y en la búsqueda de alternativas. Estamos en una encrucijada decisiva, conociendo muy bien los peligros a los que nos enfrentamos y con la necesidad de pensar alternativas que puedan ser una respuesta en lo ecológico y en lo social.

13.00 h **“Retos de la transición energética”**, a càrrec d'**Aleksandar Ivancic**, investigador postdoctoral a l'Institut de Recerca Energètica de Catalunya

La ciencia del climático advierte, cada vez con más claridad, sobre la necesidad de reducir drásticamente las emisiones de gases efecto invernadero. El consumo energético es la mayor causa de estas emisiones, por lo que la Unión Europea y sus estados miembros están impulsando una nueva transición energética. La ponencia se centra en analizar los rasgos distintivos de esta transición energética en comparación con otras

transiciones que se dieron a lo largo de la historia moderna, para discutir, desde la óptica tecnológica y social, los factores que pueden acelerar o ralentizar esta transición.

13.30 h Debat

14.00 h Pausa per dinar

15.00 h **Ponència plenària: "In tune with nature: A literary journey from the Bible to Shakespeare, from Shakespeare to our present"**, a càrrec de la Dra. **Zorica Becanovic Nikolic** (Universitat de Belgrad)

This presentation looks for proto-ecological dialogues with nature in the history of world literature. A poetic itinerary traces the voices from the Bible, ancient Greek and Roman poetry, Medieval and Renaissance poetry, the all-encompassing world of Shakespeare's drama, and further on, until it reaches the modernist poetry of R. M. Rilke. The emphasis is put on deep pan-natural interconnections essential for the planetary wellbeing *avant la lettre*. With these proto-ecological 'hints and tips' we could create a modern, poetically inspired and poetically worded 'user's manual' for nature, and thus contribute to our own time's urgently needed consciousness of the Planetary Wellbeing.

15.45 h **Exposició dels pòsters dels estudiants de l'assignatura Ciències i Arts**

16.30 h Pausa i cafè

17.00 h **"Empreses amb ànima"**, a càrrec d'**Ester Oliveras**, vicerectora de Compromís Social i Sostenibilitat de la UPF i professora a la Facultat d'Econòmiques

Aquesta presentació explorarà diferents tipus d'organitzacions per a dur a terme una activitat econòmica: algunes amb ànim de lucre, altres sense ànim de lucre i com la seva mirada sobre la sostenibilitat i els Objectius de Desenvolupament sostenible ha anat canviant amb el temps. Presentarem les limitacions de les polítiques de responsabilitat social corporativa i alguns exemples d'organitzacions que desenvolupen la seva activitat amb participació altament democràtica.

17:30 h **"Què implica la idea de benestar planetari en l'era de l'antropocè?"**, a càrrec de **Josep Lluís Martí**, comissionat per al projecte de Benestar Planetari de la UPF i professor de la Filosofia del Dret

La UPF va iniciar fa quatre anys la Iniciativa pel Benestar Planetari en la que assumia el seu compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible a través d'aquest nou concepte que permet una anàlisi integral dels reptes planetaris que afrontem com a humanitat. Analitzarem el significat del Benestar Planetari, la necessitat de que les universitats i els centres de recerca adoptin una mirada diferent a la seva activitat tradicional i la urgència que tenim per a trobar interdisciplinàriament solucions efectives per reptes globals com l'emergència climàtica, la pandèmia de COVID19 i altres reptes de salut global, les desigualtats globals, la lluita contra la fam, la pobresa extrema, i altres injustícies globals, etc.

18.00 h Projecció del film *La sal de la terra*, de Wim Wenders

La sal de la terra (2014) és un documental en homenatge al planeta, que té com a fil conductor la trajectòria professional i vital del fotògraf Sebastião Salgado. Realitzada per Wim Wenders i Ribeiro Salgado, la pel·lícula s'inspira en el que el fotògraf brasiler va poder testimoniar amb la seva càmera durant quaranta anys: una humanitat en contínua evolució. Capítols en què s'expliquen diversos conflictes internacionals, migracions o fams desemboquen en el que a aquest fotògraf li sembla que és la major esperança: mostrar la bellesa del nostre planeta i el potencial amb què ens beneficia si ens hi aproximem de manera adequada.

19:30 h Copa de cloenda
